

Κατελιωτικά Νέα

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ
ΤΕΛΟΣ
ΕΧΕΙ ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΙ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΑ» * ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΕΒΡΟΥ 102 — 104 5ος ΟΡΟΦΟΣ
ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 121

ΑΘΗΝΑ Τ.Τ. 609

ΤΗΛ. 7703239 — 7791528

ΕΤΟΣ 17ο

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΜΑΡΤΙΟΣ 1983

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 10

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Βαρυχειμωνιά φέτος σ' όλους τους τομείς. Έξωτερικά και εσωτερικά προβλήματα μουνδιάζουν τις κινήσεις και αναγκάζουν τα βήματα να γίνονται προσεκτικότερα.

Τούτος ο τόπος έχει περάσει τόσες καταιγίδες και θύελλες, τόσους χειμώνες, που όλοι μας —κυρίως οι μεγαλύτεροι— λέμε, φτάνει πιά...

Μερικοί έντοπιζούν τις ευθύνες για ό,τι συμβαίνει στους λίγους —στοιχούς ιδύνοντες— ή σε κέντρα αποφάσεων, που βρίσκονται μέσα ή και έξω από την Ελλάδα. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ήγεςία ενός τόπου έχει τη τελική ευθύνη και τον αποφασιστικό ρόλο για κάθε εξέλιξη. Έπίσης, θα ήταν ρομαντισμός να δεχτούμε ότι μπορεί να λειτουργούμε απομονωμένοι και αποκλεισμένοι από τον υπόλοιπο κόσμο, χωρίς να δεχόμαστε τις διεθνείς συγκυρίες και τα παγκόσμια ρεύματα. Η αλληλεπίδραση των ομάδων, των Κρατών, είναι μία φυσική ανάγκη. Στη νομοτέλεια, όμως, των διεθνών ζυμώσεων υπάρχει ή δυνατότητα της έπλογής. Μπορούμε να κάνουμε —έφ' όσον είμαστε ελεύθεροι— τις έπιλογές εκείνες για τις κινήσεις μας στην παγκόσμια σκακιέρα, που θα διευκολύνουν το τόπο μας να περάσει υγιής και άκέραιος μέσα από τη βαρυχειμωνιά.

Το διεθνές σκηνικό είναι σύνθετο και σκοτεινό, αλλά οι λύσεις απομένουν για να βρεθούν...

Όσο και αν υποτιμάμε τις μικρές μας δυνάμεις προσατά στην επιβλητικότητα της υπεύθυνης ήγεςίας, πρέπει να ξέρουμε καλά ένα πράγμα: Έμεις, οι πολίτες, αποτελούμε το Κράτος. Έμεις εκφράζουμε ή ήγεςία, έφ' όσον είμαστε την εκλέξαμε. Έμεις, με τη γνωστική, νόμιμη, δημοκρατική φωνή μας, με τις πράξεις μας, με τις εισηγήσεις μας, μπορούμε —έφ' όσον το θελήσουμε— να κατευθύνουμε και να στρέψουμε το προσανατολισμό μας μακριά από το ψυχρό μέτωπο. Δεν είμαστε άμετοχοι και άθωοι οποιασδήποτε εξέλιξης. Είτε σαν ομάδες, είτε σαν άτομα, σαν υπεύθυνοι πολίτικοι ποιημένοι πολίτες, πρέπει να φροντίσουμε να βγούμε σώοι και άβλαβείς από τη κακοκαιρία. Η γνώμη μας, ή στάση μας απέναντι στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τόπος μας, ή πατρίδα μας γενικότερα, πρέπει ν' ακούγεται καθαρά και δυνατά.

Αν θέλουμε να περάσουμε με ασφάλεια κι αυτή τη βαρυχειμωνιά, πρέπει να είμαστε σίγουροι για το μονοπάτι που ακολουθούμε. Ένα φαράγγι, μιὰ στενωπός, μπορεί να είναι μιὰ διεξόδος ή μιὰ ανάγκη. Αλλά για να μās προστατέψει το στενό πέρασμα από τα θανατηφόρα ρεύματα, πρέπει να γνωρίζουμε πολύ καλά προς τα πού φυσάει ο ψυχρός άνεμος...

Αντι να κλαίμε τη μοίρα μας, ή να βλέπουμε τη παρακμή και τη φθορά σαν απαραίτητη καθαρόση από κάθε κακό, που το τοποθετούμε συνήθως στο χθές, ως ανάλαβουμε όλοι σοβαρά τις ευθύνες μας. Το χθές ως αποτέλεσμα δίδαγμα και όχι ανάθεμα!

Ας προσπαθήσουμε να μελετήσουμε τα πράγματα με επιχειρηματικότητα, με συγκριτικά διεθνή στοιχεία, και ως μη πέσουμε στο σφάλμα να επαναλάβουμε ενέργειες, που σε άλλους τόπους και άλλους χρόνους έχουν αποδειχθεί ότι έβλαψαν. Ας κινηθούμε με σύνεση, λογική, κριτική και προ παντός με ΕΛΛΗΝΙΚΗ καθαρή καρδιά!

Αν ή καρδιά μας είναι καθαρή και ζεστή, αν οι προθέσεις μας είναι τίμιες και αποσκοπούν στο καλό του

ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ-ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Στις 12 Φεβρουαρίου το Δ.Σ. του Συλλόγου μας πραγματοποιήσε στα Καστέλλια κοινή συνεδρίαση με το εκλεγμένο νέο Κοινοτικό Συμβούλιο.

Βασικός στόχος μας είναι να συνεχιστεί ή συνεργασία των δύο οργάνων σε πνεύμα αμοιβαίου σεβασμού και εκτίμησης, ώστε στα πλαίσια των δυνατοτήτων του ή Σύλλογος να συμπαραστατεί στα πολλά και δύσκολα προβλήματα που αντιμετωπίζει ή Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Νικόλαος Ασημάκη Μακρής, ή Αντιπρόεδρος κ. Ευθύμιος Παν. Παπανικολάου και το μέλος Δις Έλενη Πέτρου, μετέφεραν στο νέο Κοινοτικό Συμβούλιο τα συγχαρητήρια για την εκλογή και τις ευχές όλων μας, να είναι ή θητεία τους γόνιμη και δημιουργική για το καλό του χωριού μας.

Δυστυχώς, στη συνεδρίαση και στη συζήτηση, που ακολούθησε για τα τρέχοντα Καστελιώτικα θέματα (Προγραμματισμός έργων - Βωξίτες - Κτηνοτροφία - Πολιτιστικά) απουσίαζαν οι δύο εκπρόσωποι της μειοψηφίας. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι σοβαροί λόγοι τους ανάγκασαν να μη τιμήσουν την ευκαιρία που δόθηκε σε όλους μας να ιδωθούμε και να ανταλλάξουμε αδέσμευτα και δημοκρατικά τις απόψεις μας. Έμεις, σαν Σύλλογος, δεν διαχωρίζουμε πλειοψηφία και μειοψηφία, δεν δεχόμαστε μονοκομματικές και κατευθυνόμενες καταστάσεις —έξ άλλου, το έχουμε κατ' επανάληψη αποδείξει με τον τρόπο που λειτουργούμε— θέλουμε

να αντιμετωπίσουμε τα μέλη μας και τους συμπατριώτες μας ΑΠΛΑ και ΜΟΝΟ σαν ΚΑΣΤΕΛΛΙΩΤΕΣ.

Τα θέματα που συζητήθηκαν, ήταν:

Ι. Προγραμματισμός Κοινοτικών Έργων:

α. Αποχετευτικό σύστημα Καστελλίων.

β. Συμπληρωματική δεξαμενή ύδρευσης.

γ. Διαπλάτυνση γεφυριού.

Εκτός από τα προγραμματισμένα έργα που στάλθηκαν για έγκριση στη Νομαρχία, ή Κοινότητα έχει αναλάβει την υποχρέωση να εκτελέσει και τα εξής:

α. Μπαλώματα στο δρόμο του χωριού, ώστε να κλείσουν οι επικίνδυνες λακκούβες, και συμπλήρωση της τσιμεντόστρωσης ορισμένων εσωτερικών διαβάσεων του χωριού.

β. Έξυγιαντικά έργα στη βρύση Μπαρούκας.

γ. Διαμόρφωση του χώρου της πλατείας, που διανοίγεται.

δ. Τελειοποίηση του συνεχιζόμενου άρδευτικού έργου (υπολείπεται το επίχρισμα της δεξαμενής και ή σύνδεση).

ΙΙ. Σχετικά με τα προβλήματα που δημιουργούνται από την επέκταση των μεταλλευτικών έργων των Βωξιτών Παρνασσού, το Κοινοτικό Συμβούλιο βρίσκεται σε έγρηγορη, ώστε να παρεμβεί με τα νόμιμα μέσα που του προσφέρει ή Πολιτεία, όταν θίγονται συμφέροντα του χωριού.

Αξίζει να σημειωθεί ότι συ-

● Συνέχεια στην 4η σελίδα

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Καλούνται όλα τα μέλη του Συλλόγου μας σε τακτική Γενική Συνέλευση τη ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, στις 10.30 π.μ. στο Ξενοδοχείο ΠΑΡΚ, στην αρχή της Λεωφόρου Αλεξάνδρας.

Η παρουσία όλων είναι απαραίτητη, διότι θα γίνει απολογισμός του άπερχομένου Διοικητικού Συμβουλίου και άρχαιρεσίες για τη διετία 1983—1985.

Η καθολικότητα και ή αντιπροσωπευτικότητα της Γενικής Συνέλευσης θα έφοδιάσει το νέο Διοικητικό Συμβούλιο με το απαιτούμενο κύρος, ώστε να ανταποκριθεί με έπιτυχία στο δύσκολο έργο του.

τόπου μας, θ' άντέξουμε και σ' αυτή τη βαρυχειμωνιά. Αν το φαράγγι το έπιλέξουμε έμεις σαν μόνη λύση και είμαστε θέβαιοι για το προσανατολισμό που έχει και το που θα μās βγάλει, θα βαδίσουμε σιγά, μουνδιασμένα, αλλά με έμπιστοσύνη προς την άνοιξη, που πρέπει να ρθει...

Το χρονογράφημα μας

ΤΡΕΙΣ ΠΑΝΕ ΔΥΟ ΓΥΡΙΖΟΥΝ

Από τα κυνηγικά
του Β. ΔΩΡΙΕΩΣ

Αρχές του αιώνα μας στα Καστέλλια Παρνασσίδος.

Ο Γιαννάκος του Παναϊτάκη και της Γαλοχρυσούλας, ή Βέλλιος, ήσαν άχώριστος με το Φακούνη (το Γιάννη) του Γληγόρη και της Ζωϊτσας, του Κάντζου. Άριστοι κυνηγοί και ξυλοκόποι και οι δύο τους, γυρίζανε στους λόγγους μαζί, κι ήταν ή φόβος και ή τρόμος του βασιλείου των άγριμων. Μόλις ξεμύτιζαν από το χωριό, αυτά τα ζουλάπια με τα δίκαννα, οι χαλασθήρες της Ισορροπίας της φύσεως, τρομαγμένα τα ελεύθερα ζωντανά έφτιαχναν όπως - ό-πως μερικά άχνάρια δεξιά κι' άριστερά, για να τους παραπλανήσουν, και τρύπωναν στις φωλιές τους.

Αμ φικάνει κιό λαγός σιαδωσιακει ή μονοπάτια, έλεγε ή Φακούνης, αλλά έξέρει κι ή κυνηγός τερτίπια...

Έτσι δεν άφηναν ποτέ ήσυχα τα καυμένα τα κουνάβια και τις άλεπούδες να στεριώσουν κονάκι και οι νόστιμοι μεζέδες, πότε λαγός και πότε φάσσα, δεν έλλειπαν από τον τέγγεση της θειά - Αντώνως του Δροσάκη και της Αντρισοκαλλιόπης - της Φακούνης. Το φθινόπωρο, που ήταν φορτωμένα, τρυγούσαν και τα άγρια μελίτσια, σαν καλοί νοικοκυραίοι...

Είχε έλθει ή χειμώνας. Τ' άγγριμα είχαν φορέσει την πλούσια γούνα τους και το πασάλισμα της γής με το πρώτο χιόνι ήταν ένα θαυμάσιο σκηνικό για τους κυνηγούς μας. Σύνταχα, πριν σάσει ή ήλιος, ή Γιαννάκος κι ή Φακούνης βρέθηκαν στο βουνό. Όλα τα σύνεργα στον άμο. Δεν είχε κόψει άκόμα το άπόγειο και για να ζεσταθεί, τράβηξε μιὰ γουλιά πρωτοστάλαχτο τσίπουρο ή Φακούνης από την τσίτσα και την άπλωσε προς το Γιαννάκο.

Στάσου, λέει ή Γιαννάκος, έδω γλέπω πασιές από κνάβ. Ναι, τις γλέπω κι εγώ, απαντάει ή Φακούνης, κι άκολούθησαν τα χάρια ως την τρύπα της κουφάλας μιās βαλανιδιάς. Μην ανακατώνεις τον τσρό, Γιαννάκο, λέει ή Φακούνης. Θα κάμω μιὰ γυροβολιά, συνονόματε, αλλά δε γλέπω τσρό να βγαίνει έξω προς τα δώ, μέσα πρέπει να ναι το κνάβ. Για να δούμε, λέει πάλι ή Ιχνηλάτης, ή Φακούνης, έλα δώ βρέ. Νά,



εδώ γλέπω τρεις τορούς. Τήρα, τρεις πάνε, δυό γυρίζουν, μέσα είν' τού κνάβ. Μέσα είν' σ' λέου. Μέσα είν' επιθεδαίωσε κι ο Γιαννάκος, άιντε νά τού πιάσωμε ζωντανό. Και χωρίς χρονοτριβή, από τού λόγο στό έργο. Ο Φακνούνης σήκωσε τά κοκοράκια από τού δίκαννο, γονάτισε πλάι στην τρύπα, ακούμπησε κάτω άπαλά τού τουφέκι κι άρχισε νά έτοιμάζει τού άχυρο, τήν έσκα και τόν πριόβολο. Ο Γιαννάκος είχε κιόλας σκαρφαλώσει στό δέντρο και είχε δέσει τού τσουβάλι στην άλλη έξοδο τού κουναβιού, γιά νά τού πιάσει ζωντανό και νά τού πνίξει. Τσάκτσουκ ο πριόβολος στην τσακμακόπετρα, πήρε φωτιά ή έσκα κι άναψε τού άχυρο. Ήταν θρούλη από τή θρώμη κι ο καπνός ζάλισε τού άμοιρο τού άγρίμι. Άνέβηκε - κατέβηκε με θόρυβο μιά-δυό φορές μέσα στό σπιτικό του. Πάνω παγίδα και έχθρός, κάτω φωτιά και καπνός, άλλά και μιά έλπίδα. Γρήγορη και ήρωική ή άπόφαση και σαν σφήκα ώρμησε μέσα στις φλόγες και πήδησε στό χιόνι. Τού λευκό σάβανο τύλιξε τήν άμορφη γούνα του. Είχε προβλέψει κάτι τέτοιο ο Φακνούγιαννος και τά θανηφόρα σκάγια του θήρασαν τού θήραμα επιδέξια στόν άέρα.

Τού έγδαρον έπί τόπου και επιδεικτικά μπήκαν στό χωριό και κρέμασαν τού τρόπαιο στό μαγαζί τών Βελιέων. Έδωσε και πήρε ή κριτική και τά κυνηγετικά παραμύθια, ώσπου πλησίασε κι ο έμπειρος κυνηγός γουναρικών ο Σιμοαλέξης. Χαίδεψε τού γουναρικό, πού θά στόλιζε τού σβέρκο κάποιας πλούσιας νοικοκυράς, και με τού χαρακτηριστικό ειρωνικό του χαμόγελο έίπε τού άμίμητο: «Ώστε τρεις πάν κι οί δυό γυρίζουν κι μέσα είν' τού κνάβ. Όρ έ κυνηγοί νά σου πετύχουν, ο Φακνούγιαννος κι ο Γιαννάκος. Τού χαλάσατε ρέ τού γουναρικό με τά σκάγια».

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΙΚΟΓΡΑΦΩΝ

ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Άθηνών, σε ειδική έκδοση τού «Νομικού Βήματος», κυκλοφόρησε με τόν παραπάνω τίτλο, τόν Ιανουάριο 1983, ένα βιβλίο πού περιέχει μιά σειρά δικογράφων στη Δημοτική γλώσσα.

Τά δικόγραφα σύνταξε μιά ειδική έπιτροπή πού συγκρότησε ο Δικηγορικός Σύλλογος και πού συμμετείχαν καθηγητές Πανεπιστημίου, δικαστές και μικρός αριθμός Δικηγόρων.

Μέσα στους 14 δικηγόρους τής Έπιτροπής, δύο είναι συμπατριώτες μας, ο κ. Νίκος Άγγ. Μακρής, πού δούλεψε στις διαδικασίες στό Ποινικό Δικαστήριο, και ο κ. Δημήτρης Χρ. Χαλατσάς, πού άσχολήθηκε στις διαδικασίες τών Πολιτικών Δικαστηρίων.

Τά «Κ.Ν.» συγχαίρουν θερμά τούς δύο συμπατριώτες γιά τή σημαντική κοινωνική και έπιστημονική τους συμβολή.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ: Πάνος Έλευθερίου

Ο Καστελλιώτης ζωγράφος Πάνος Έλευθερίου παρουσίασε καινούρια Έκθεση, με πίνακές του στην Άθήνα, αίθουσα «Έλληνικού Κέντρου Τέχνης και Πολιτισμού», Νίκης 44 (άπό 2-16 Φλεβάρη '83). Η καινούρια δουλειά τού Έλευθερίου κατέπληξε τούς θεατές τής Έκθεσης, γιατί οί πίνακές του άποτελούν κάτι τού ιδιαίτερου αττή τή φορά, σε σύγκριση με πίνακες πού παρουσίασε σε παλιότερες Έκθεσεις. Η τωρινή εργασία του είναι προσπάθεια τών τεσσάρων τελευταίων χρόνων (1978-82). Είναι μιά εργασία πολύ βελτιωμένη σε έμπνευση, σε χρώματα, σε σχήματα, σε ιδέες. Τά θέματα του είναι παρμένα άπ' τήν καθημερινή ζωή, ανάμεσα στους ανθρώπους και στη φύση, ανάμεσα στό παλιό (παραδοσιακό) και στό νέο. Οί έξιήντα πίνακές του καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα άπό τή ζωή μας. Είναι άπαλόχρωμοι, λές και τούς σκεπάζει ή άχλη κάποιου ρομαντικού παρελθόντος και μοιάζουν σε τεχνολογία με κάποιες παλιές βυζαντινές εικόνες, πού τονώνουν τήν άνθρωπινη φαντασία.

Πολλοί πίνακές του άντιπροσωπεύουν τοπία και εικόνες άπό τή Φωκίδα, όπως: Γαλαξείδι (με κάποιον παραδοσιακό καινού στο λιμάνι του), Καστελλιώτικο (με τήν όροσειρά της και με μιά έντυπωσιακή χαράδρα της). Επίσης, τρεις πίνακες άπ' τήν Κωπαίδα (με νερά και φουντωτά δέντρα ή πανύψηλες λείκες), τού χωριού (με χαγιάτια παλιών παραδοσιακών άγροτικών σπιτιών), δυό πίνακές του με τήν άγρότισσα (ανάμεσα στα ζωντανά της και με τού άγροτικό εργαλείο τού

χέρι), τρεις πίνακες με άγροτόσπιτα (παραδοσιακά), τρεις πίνακες «έγκατάλειψη» (έρειπωμένα σπίτια), πίνακες με άγριολούλουδα (παπαρούνες, ήλιωτρόπια), άρκετοι πίνακες με χαρακτηριστικές συνθέσεις προσώπων κλπ. Και μιά σειρά άκόμα άπό άλλους ώραιούς πίνακες (χαλάσματα, σκιάχτρο, Μετέωρα, τοπία, μοναξιά, άνάπαυλα, μητρότητα, ξαπόσταμα, καρνάγιο, ξεριζωμός, άπόδημοι κ.ά.).

Η εργασία πού μās παρουσιάζει ο Έλευθερίου είναι ή τελειότερη ως τώρα, γι' αυτό καταξιώνεται ανάμεσα στους ανθρώπους τής Τέχνης. Σε κάθε πίνακά του είναι άποτυπωμένη ή ίδια ή ψυχή τού καλλιτέχνη. Η ευαισθησία του, τά βιώματά του και ή έμπειρία του τόν βοήθησαν νά άνεβάσει ποιοτικά τήν τέχνη του, πού έχει άρκετές αξιώσεις άπό τού κοινό.

Ευμενέστατα είναι, έξάλλου, και τά σχόλια ξένων κριτικών γιά τούς πίνακές του αττούς, πού έξέθεσε στό έξωτερικό (Φλωρεντία, Λονδίνο, Μόναχο, Παρίσι, Αύστραλία). Θά μπορούσε νά πεί κανείς, πός ο Έλευθερίου, πού ξεκίνησε τήν τέχνη του αττοδιδάκτος, με πρώτο δάσκαλό του τόν Αύστριακό ζωγράφο Ριχάρδο Μπράουν, και παρουσίασε άπό χρόνια τις πρώτες Έκθεσεις του στην Έπαρχία, μετά στόν Πειραιά (αίθουσα Δημοστ. Μεγάρου) και στην Άθήνα (στόν Παρνασσό), τώρα έφτασε στό άποκορύφωμά του, έτοιμος νά δημιουργήσει Σχολή, με τή δική του τεχνοτροπία και τή δική του σφραγίδα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΣΙΑΚΟΣ

Ένας Ρουμελιώτικος παραδοσιακός γάμος

Πήραμε ΑΝΑΤΥΠΟ (1982) τού ΛΒ' (32) τόμου τού Δελτίου τής Έλληνικής Λαογραφικής Έταιρείας, με κείμενο τού Λαογράφου Γιώργου Χασιακού, πού έχει τόν παραπάνω τίτλο. Πρόκειται γιά Καστελλιώτικο Παραδοσιακό γάμο, πού έγινε στις 29.7.79 και πού τού σχετικό κείμενο δημοσιεύτηκε στό «Κ.Ν.» (άριθ. φύλλου 108) 1980).

Τού Δελτίου τής Έλλην. Λαογρ. Έταιρείας τονίζει: «Ο κ. Γ. Χασιακός, μέλος τής Έταιρείας μας, όρθως έπέσημανε τήν αίσιόδοξη συντήρηση τού παραδοσιακού γάμου, άπό σύγχρονες άστικές οικογένειες χωριού τής Φωκίδας. Έπαινετή είναι κι ή συγκέντρωση τής βιβλιο-

γραφίας, πού μās δίνει στό τέλος».

Πράγματι, ή βιβλιογραφία θοηθάει σημαντικά κάθε μελετητή, πού θά ήθελε ν' άσχοληθεί με τόν παραδοσιακό γάμο και είναι τέλεια τεκμηριωμένη κάθε εργασία, πού παραθέτει και τή σχετική βιβλιογραφία.

Με τή σειρά μας συγχαίρουμε κι έμεις έγκάρδια τού συνεργάτη μας κ. Γ. Χ. γιά τήν προσφορά του στό Έλληνικά Γράμματα, ιδιαίτερα στόν τομέα τής Λαογραφίας, πού έχει καθιερωθεί πιά σαν δόκιμος συγγραφέας, και τόν εύχαριστούμε θερμά γιά όσα ώραία κείμενά του μās στέλνει συχνά γιά δημοσίευση.

Τά «Κ.Ν.»



Η ψηφιοποίηση του αρχείου των Καστελλιωτικών Νέων είναι μια χορηγία του κ. Παναγιώτη Μπάσιου για το kastellia.gr



ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Ο Στέφανος Γ. Στοφόρος και ή Μαίρη Προγούλη άρραβωνιάστηκαν.

Τά Κ.Ν. εύχονται γρήγορα στέφανα.

ΓΑΜΟΙ

Στις 27.12.1982 έγιναν στη Νίκαια Πειραιά οί γάμοι τού Χρήστου Κολοβού με τή Νίτσα Γλαυκίδη τού Στυλιανού και τής Μαρίνας, τού γένος Άθανάσιου Κάντζου.

Στις 6 Μαρτίου ή συμπολίτισ μας Ρένα Γ. Τσουκαλά (κόρη τής Κούλας Μοσχολιού Τσουκαλά) και ο Χρήστος Σταματιάδης παντρεύτηκαν στην Άθήνα.

Τά Κ.Ν. εύχονται νά ζήσουν.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η Μαρία Γ. Καλιτσουνάκη (κόρη τού Δημ. και τής Άνθούλας Πριόβολου) γεννήσε στις 21.2.83 κοριτσάκι.

Τά Κ.Ν. εύχονται νά τούς ζήση τού νεογέννητο.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Ξαφνικά στις 30 Οκτωβρίου '82 χάθηκε ο συμπολίτης μας



Κ. Π. Παπαδάκης. Ένώ πορευόσντροφο τής ζωής του Άθηνά

ΧΡΗΜΑΤΑ ΜΑΣ ΕΣΤΕΙΛΑΝ

	Δρχ.	ΈΗλίας Κυριαζής Λάρισα	500
Ίωάν. Τσακρής Άθήνα	2.000	Άντ. Μαλιάκας Άθήνα	500
Πολύκ. Άποστολόπουλος		Ίωάν. Διέννης Άθήνα	2.000
Άμφισσα	400	Άνδρ. Λιάκος Γραβιά	1.000
Κων)να Κυριαζάκη, Κερατσίνη	1.500	Έρασμία Ράνιου Άθήνα	500
		Γεώργ. Τσουκαλάς Άθ.	1.000

Έηλεφωνείστε μας, γράψτε μας, έλάτε νά μās προτείνετε. Ο Σύλλογος είστε ΕΞΕΙΣ. Οί δικές σας άπόψεις και έπιθυμίες οδηγούν στις δικές μας ένέργειες. Δραστηριοποιηθείτε, χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες πού σας προσφέρει ο Σύλλογος, ώστε οί έκδηλώσεις μας νά είναι πληρέστερες. Οί συγκεντρώσεις, οί συνεντεύξεις, οί έκδρομές δέν έχουν νόημα, αν δέν πλαισιώνονται με τή δική μας πρωτοβουλία. Η έφημερίδα είναι πάντοτε άνοικτή και άδέσμευτη στό νά παρουσιάζει τις άπόψεις ΟΛΩΝ μας. Δώστε τού παρόν στη μεγάλη οικογένεια, πού λέγεται ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΑ.

ΝΑ ΔΙΑΣΩΘΕΙ Ο ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΜΑΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Του Μουσικολόγου ΜΑΡΚΟΥ Φ. ΔΡΑΓΟΥΜΗ

● Συνέχεια από το προηγούμενο

Τους διάφορους τοπικούς πολιτιστικούς συλλόγους και πνευματικά κέντρα, τους δήμους και τις κοινότητες, θα πρέπει να ενδιαφερθεί για τη συνέχιση της συλλογής υλικού. Και μια τρίτη ομάδα, σε συνεργασία με τις φωνογραφικές εταιρίες, θα πρέπει να ασχοληθεί με το έργο του γυρισματος σε δίσκους — σε προσιτές τιμές — των πιο αντιπροσωπευτικών κομματιών, που ηχογραφήθηκαν παλιότερα, έκτυπώθηκαν κι εξαντλήθηκαν. Κι οι τρεις ομάδες, που τα μέλη τους μπορεί να μεταπηδούν ελεύθερα από τη μια στην άλλη, επιβάλλεται όπως οπωσδήποτε να συνεργάζονται. Κι η δουλειά τους, που θα πρέπει να επιχορηγείται γενναία από το Κράτος, οφείλει να είναι πάντοτε υπεύθυνη, εδυσυνείδητη, και σύμφωνα με τις αρχές της εθνομουσικολογικής επιστήμης.

Το έργο της δεύτερης ομάδας (συλλογή υλικού) είναι το μόνο που δεν επιδέχεται καμιά αναβολή, γιατί μέσα με τη μέρα, το υλικό εξαφανίζεται, ακριβώς όπως τα τελευταία ίχνη των άλλων εκδηλώσεων κι εκφράσεων του λαϊκού πολιτισμού (παράδοσιακα κτίσματα, φορεσιές, παραμύθια, έθιμα λαϊκής λατρείας κ.λ.π.).

Ίσως, το πιο βασικό που θα πρέπει να γνωρίζει ο συλλέκτης, όταν ξεκινάει για την πρώτη ηχογράφησή του, είναι ότι τα τραγούδια του λαού μας δικρίνονται σε πολλές κατηγορίες, ανάλογα με το περιεχόμενο και τις περιστάσεις που τραγουδιούνται, τις εκφραστικές προθέσεις του ποιητή, την έκταση των κειμένων, τη συμμετοχή του εκτελεστή στη δημιουργία τους, το χαρακτήρα, ή την προέλευση της μελωδίας τους, το ρυθμό τους, το σημείο και το μέρος που συνηθίζεται να λέγονται, ή τη στάση του τραγουδιστή, δηλ. αν τά λέει καθιστός, χορεύοντας ή περπατώντας. Οι κατηγορίες που προκύπτουν είναι σε γενικές γραμμές οι ακόλουθες:

1. Ακριτικά.
2. Παραλογές. (Για τη σημασία του όρου «παραλογές» βλ. Γ. Ίωάννου, Τό δημοτικό τραγούδι, Παραλογές, Νέα Έλληνική Βιβλιοθήκη, Έκδόσεις Έρμης, Άθηνα 1970).
3. Ιστορικά.
4. Κλέφτικα.
5. Δημοτικά.
6. Της αγάπης.
7. Της έξοχης.
8. Θαλασινά.
9. Διδακτικά, γνωμικά.
10. Σατιρικά.
11. Θρησκευτικά και λατρευτικά (Μοιρολόγια Μεγ. Παρασκευής, Κάλαντα, του Κλήδωνα, της Περπερούνας, χελιδονίσματα, του Ζαφείρη, του Λειδινού, του Λαζάνη, άναστενάγια κλπ.).
12. Αποκριάτικα.
13. Του άρραβώνα, του γάμου και της βάφτισης.
14. Νανουρίσματα.
15. Ταχταρίσματα (παιχνιδιάρια τραγούδια που τά λένε οι γυναίκες στα νήπια για να τά διασκεδάσουν, ή να τά κάνουν να σταματήσουν να κλαίνε).
16. Παιδικά (τραγούδια που λέγονται από τα παιδιά στα παιχνιδιά τους).
17. Της ξενιτιάς.
18. Έργατικά («Βόγες» της τράτας και του κουπιού, τραγου-

δια του μύλου, του θερισμού, του άλωνίσματος κλπ.).

19. Μοιρολόγια.

20. Λυρικά (Έδώ υπάγονται πολλά από τά προηγούμενα είδη και ιδίως τά έρωτικά).

21. Άφηγηματικά (Έδώ, εκτός από τά ακριτικά, τίς παραλλαγές και τά ιστορικά, περιλαμβάνονται κι όρισμένα τραγούδια που διηγούνται περιστατικά με τοπικό ενδιαφέρον, όπως τό κρητικό τραγούδι του Δασκαλογιάννη κλπ. Τά όρια ανάμεσα στα λυρικά και τά αφήγηματικά είναι συχνά άσαφη).

22. Πολύστιχα.

23. Δίστιχα (τά τραγούδια, που χρησιμοποιούν δίστιχα, λέγονται κι άμανέδες, μανεδάκια, πατινάδες, μαντινάδες, κοτσάκια, ριμνίτσες, λιανοτραγούδα κλπ.).

24. Τραγούδια με αυτοσχέδια ζόμνο κείμενο. (Έδώ ανήκουν τά δίστιχα που διασταυρώνονται από δύο ή περισσότερους τραγουδιστές — στην Κρήτη, την Κύπρο, κι άλλα νησιά — κατά την διάρκεια ποιητικών διαγωνισμών. Ό τόνος των δίστιχων αυτών είναι συνήθως έριστικός. Έκείνος που θα δώσει τίς πιο πετυχημένες άπαντήσεις, θα πάρει τό βραβείο. Στοιχεία ποιητικού αυτοσχέδιασμού παρατηρούνται και στα μανιάντικα μοιρολόγια).

25. Ριζίτικα. (Έτσι λέγονται τά τραγούδια από τά χωριά, που βρίσκονται στους πρόποδες — ριζά — των Λευκών Όρεών, στην Κρήτη).

27. Καντάδες, Σερενάτες. (Λέγονται συνήθως κάτω από τό παράθυρο της αγαπημένης).

28. Της ταβένας. (Έδώ υπάγονται και τά ρεμπέτικα).

29. Καθιστικά, του τραπέζιου, της τάβλας.

30. Χορευτικά. (Υποδιαιρούνται σε άμέτρητες κατηγορίες, ανάλογα με τό ρυθμό, τον τόπο καταγωγής τους κλπ.).

31. Του δρόμου (τραγούδια, που λέγονται από μία παρέα που βαδίζει στην έξοχή).

Άντιγράφω τώρα από τό έξαντλημένο φυλλάδιο «Όδηγίες για την Συλλογή Λαογραφικού Ύλικού» του Δ.Α. Πετροπούλου, που τυπώθηκε από τό Φιλοσοφική σχολή του Παν/μίου Θεσ/νίκης τό 1963, μέρος από τίς Γενικές Όδηγίες (σ. 2-5) και τίς παραγράφους που άφορούν τη συλλογή μουσικογραφικού υλικού (σ. 20-1). Τό κείμενο αυτό σε συνδυασμό με τον παραπάνω κατάλογο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον μαθητευόμενο συλλέκτη σαν ένα βοηθήμα.

«Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή συλλογή λαογραφικού υλικού είναι ό ένθουσιασμός του συλλογέως για τό έργο του και ή αγάπη του προς τους ανθρώπους του λαού. Μόνον εάν έχη τά έφοδια αυτά ό συλλογέως και γνωρίζει καλά τό περιεχόμενο και τους σκοπούς της εργασίας του, θα μπορή να πλησιάση με απλότητα τους λαϊκούς ανθρώπους, σαν φίλος και όχι σαν έξεταστής, και να κερδίση έτσι την εμπιστοσύνη τους, για να του άνοιξουν την καρδιά τους και να ληθή ή γλώσσα τους.

Έκτός από τίς άρετές αυτές,

που είναι περισσότερο φυσικές και όλιγότερο έπικτητες, καθένας που άσχολείται με τη συλλογή λαογραφικού υλικού, πρέπει να έχη ύπ' όψει του και όρισμένα πράγματα, σχετικά με τους ανθρώπους που παρέχουν τίς πληροφορίες, και με τον τρόπο της άποθησαυρίσεως του υλικού. Προτού άρχιση τη συλλογή, θα πρέπει να καταγράψη στοιχεία σχετικά με τη γεωγραφική θέση του χωριού ή του συνοικισμού όπου βρίσκεται, τον αριθμό των κατοίκων, την προέλευσή τους (αν είναι έντόπιοι, πρόσφυγες ή φερτοι από άλλο μέρος), τίς ασχολίες τους, τά προσόντα. Καλό είναι να σχεδιάση και μικρό χάρτη της περιοχής, στον όποιο να φαίνεται ό τόπος όπου γίνεται ή λαογραφική εργασία, καθώς και τά γεωτοπικά χωριά.

Καταλληλότεροι για να μάς δώσουν πληροφορίες για τη ζωή του λαού είναι, κατά κανόνα, οι πρεσβύτεροι στην ήλικία άνθρωποι και προπάντων οι ήλικιωμένες γυναίκες, που είναι φορές παλαιών παραδόσεων και παλαιών τρόπων ζωής, αντίθετα, οι νεώτεροι, έφηβοι και ώριμης ήλικίας άνθρωποι, και μάλιστα εκείνοι που έχουν κάποια μόρφωση, συνήθως παίρνουν περιφρονητική στάση άπέναντι παλαιών δοξασιών και έθιμων, και έτσι ή τά άγνοούν τελείως, ή άπαξιούν να τά ανακοινώσουν. Τούτο όμως δεν σημαίνει, ότι δεν πρέπει να προσέχουμε καθόλου τους νέους κατά την λαογραφική συλλογή. Θα συμβη πολλές φορές να συναντήσουμε και νέους που ζούν με τίς πατροπαράδοτες αντίληψεις, που συγκινούνται πολύ άπ' αυτές και είναι σε θέση να μάς δώσουν σημαντικές πληροφορίες, άλλα και αν είναι έντελώς νεωτεριστικοί και άγνοούν τά πατροπαράδοτα, αξίζει να τους προσέξουμε, γιατί έτσι θα έχουμε τό μέτρο να κρίνουμε, αν μία παλαιά δοξασία, έθιμο, τραγούδι κλπ. εξακολουθή να επιζή ως ζωντανό στοιχείο, και ως ποιο βαθμό, ή αν πρέπει να θεωρηται πλέον άπαρχαιωμένο και νεκρό.

Άξιόλογοι πληροφοριοδότες είναι και τά μικρά παιδιά. Τά παιχνιδιά και τά παιδικά τραγούδια είναι συχνά πολύτιμα λαογραφικά στοιχεία, τά περισσότερα έχουν μακροχρόνια παράδοση ή αποτελούν ένδειξεις για παλαιότερες συνήθειες ή κοινωνικές καταστάσεις.

Πρέπει ακόμη να γνωρίζουμε, ότι όλοι οι άνθρωποι που μπορούν να βοηθήσουν με τίς πληροφορίες τους στη λαογραφική συλλογή, δεν έχουν την ίδια αξία και τίς ίδιες ικανότητες. Άλλοι έχουν καλό μνημονικό και αφήγηματική δεξιοότητα, άλλοι άποδίδουν πιστά όσα έχουν μάθει και άλλοι τά άλλωλάνουν συνειδητά ή χωρίς να τό καταλαβαίνουν, άλλοι είναι καλοί τραγουδιστές και χορευτές, άλλοι έκτιμούν και γνωρίζουν καλά τά θέματα της λαϊκής τέχνης κ.ο.κ. Άπό την διορατικότητα του λαογράφου εξαρτάται ή καλή επιλογή των ανθρώπων που θα τον βοηθήσουν να κάμη καλύτερη συλλογή, να διαλέξη δηλαδή τον καλύτερο τραγουδιστή, τον κα-

λό παραμυθά, που ξέρει να διηγείται με χάρη, τον καλό χορευτή, την έμπειρη γυναίκα που γνωρίζει τά ξόρκια και θεραπεύει με βότανα, τον ψαρά ή τον κυνηγό, που θα δώσουν πληροφορίες για τό ψάρεμα ή τό κυνήγι κ. ά.

Σε μερικές περιπτώσεις, ό πληροφοροητής ή ή πληροφορήτρια διατάζουν ν' ανακοινώσουν έθιμο ή άλλη εκδήλωση της ζωής, γιατί θεωρούνται άσεμνα. Ό καλός συλλογέως λαογράφος, που ξέρει ότι για την επιστημονική έρευνα δεν υπάρχουν άσεμνα και άπόρητα, οφείλει να έμπείνει κατά τό δυνατόν ν' αποκαλύψη τά τέτοιου είδους άπόρητα, να τά καταγράψη με κάθε δυνατή ακρίβεια και να τά παραδώση στην αντίκειμενική επιστημονική μελέτη.

Άπαράβατη επιστημονική υποχρέωση έχη ό καλός συλλογέως λαογράφος να καταγράψη με λεπτομέρειες και πιστά ό,τι ακούει και βλέπει. Πρέπει να καταγράφουμε π.χ. ένα τραγούδι, παραμύθι, παροιμία, παράδοση κλπ., όπως τό ακούμε από τό στόμα του τραγουδιστή ή του άφηγουμένου, χωρίς ν' αλλάζουμε λέξεις και φράσεις ή να προσθέτουμε τίποτα δικό μας. Άν στο λαϊκό κείμενο που μάς ανακοινώνουν, υπάρχουν λέξεις ή φράσεις που πρέπει να έξηγηθούν, θα σημειώνουμε την έρμηνεία, καθώς την δίνει ό πληροφοριοδότης, ή όπως έμεις την καταλαβαίνουμε, μέσα σε παρένθεση, ή σε ύποσημείωση, άλλ' οφείλουμε ν' αναφέρουμε, ότι ή έξηγηση είναι δική μας ή του πληροφοριοδότη μας (...).

Τό καταγραφόμενο τραγούδι είναι πλήρες, όταν ξέρουμε τό κείμενο μαζί με την μελωδία του, γι' αυτό πρέπει να προσπαθήμε να καταγράψουμε και τη μουσική. Αυτό είναι εύκολο σήμερα με τη χρήση του μαγνητοφώνου. Ό συλλογέως που διαθέτει μαγνητόφωνο, πρέπει να παρακολουθή την ηχογράφηση και να ζητή πληροφορίες, στο τέλος της ηχογραφήσεως κάθε τραγουδιού, για άγνωστες λέξεις, άσαφείς στίχους κ.ά. Έπίσης πρέπει να καταγράψη όλα τά στοιχεία του τραγουδιστή, αν είναι νέος ή γέρος, τι γραμματικές γνώσεις έχη, από ποιόν και που έμαθε τό τραγούδι κλπ., όπως γίνεται και στη συλλογή άλλης λαογραφικής ύλης.

Έκτός από τη μελωδία κάθε τραγουδιού, οφείλουμε να συγκεντρώνουμε και στοιχεία γενικά σχετικά με τη μουσική, όπως π.χ. αν υπάρχουν έρασιτέχνες ή επαγγελματίες, πώς άσκούν τό επάγγελμά τους, τι άμοιβή παίρνουν και ό,τι άλλο σχετικό (...).

Η καταγραφή των χορών άπαιτεί ειδική κατάρτιση, που δεν μπορεί να έχη καθένας που άσχολείται με τη συλλογή λαογραφικού υλικού. Ό συλλογέως

ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

● Συνέχεια από την 1η σελίδα

ζητήθηκαν διεξοδικά: Τό πρόβλημα των άπολύσεων Καστελλιωτών από τά Μεταλλεία, ό κίνδυνος ίσοπέδωσης των κεφαλαίων του χωριού από την έπιφανειακή άνάληψη του μεταλλεύματος και ή καταστροφή των βόσκοτόπων.

Άπό τη πλευρά των κτηνοτρόφων παρουσιάστηκε ένα καινούριο και πολύ άνησυχητικό για τό χωριό μας πρόβλημα: διαπιστώθηκε άρρώστια στα αϊγοπρόβατα, που κατά τους κτηνοτρόφους οφείλεται σε μόλυνση της βοσκής από τη σκόνη των μεταλλείων. Για τό θέμα αυτό περιμένουμε επίσημα στοιχεία από τους ειδικούς κτηνιάτρους, ώστε να πάρουμε συγκεκριμένη θέση. Επίσης ακούστηκε ή άποψη, ότι είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ή περιοχή βοσκής σαν βιομηχανική ζώνη, ώστε αυτόματα ή συνύπαρξη της κτηνοτροφίας καθίσταται αδύνατη.

Τέλος, ανταλλάξαμε με τό Κοινοτικό Συμβούλιο άπόψεις για πολιτιστικές εκδηλώσεις, που θα μπορούσαν να γίνουν στο χωριό με τη συνεργασία Κοινότητας και Συλλόγου. Διότι είναι βέβαιό ότι ή πληροφορόρηση των κατοίκων για ό,τι μπορεί να ενδιαφέρει τό σημερινό άνθρωπο, και ιδιαίτερα τον κάτοικο της υπαίθρου, γίνεται άποκλειστικά και μόνο από την τηλεόραση...

Η προσπάθεια της έπίσημης επικοινωνίας του Συλλόγου με τό Κοινοτικό Συμβούλιο συνεχίστηκε και στην τελευταία εύκαιρία για τό παρόν Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας, σε πνεύμα έγκαρδιότητας, αγάπης και συνεργασίας. Τόν Άπρίλιο του 1983, όλοκληρώνεται ή διετής θητεία, που ή ψήφος σας έμπιστεύθηκε στο άπερχόμενο Διοικητικό Συμβούλιο. Εύχόμεστε όλοψυχα, και οι έπόμενοι που θα έλεγουν να συνεχίσουν τη συνεργασία αυτή, χωρίς περιττές άντιδικίες και επιλήψιμα παρωνανόσια, ώστε ή οικογένεια των Καστελλιωτών να προχωρήσει ένωμένη και δημιουργική στις δυσκολίες των καιρών...

Εύχαριστούμε και από τη θέση αυτή την Κοινότητα, για την προθυμία που έδειξε να μάς ένημερώσει, και εύχόμεστε να έυδωθεί τό έργο της.

ΜΑΡΚΟΣ Φ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

ΕΔΑΦΟΣ: αυτός ο άγνωστος

Του Ε. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, Έδαφολόγου

Οι παράγοντες που παίζουν ρόλο στο σχηματισμό του εδάφους είναι το μητρικό υλικό, το κλίμα, ο βιολογικός παράγοντας, το ανάγλυφο και ο χρόνος.

Το μητρικό υλικό μπορεί να είναι κάποιο πέτρωμα (πυριγενές, ίζηματογενές ή μεταμορφωσθέν) ή ακόμα εδαφικό υλικό που θα μεταφέρθηκε με το νερό, τον άνεμο ή τη βαρύτητα, στον τόπο του σχηματισμού του εδάφους. Δεν πρέπει να ξεχνάει το γεγονός ότι χρησιμοποιούμε τον όρο «μητρικό υλικό» για το εδαφικό υλικό που μεταφέρθηκε, διότι το υλικό αυτό θα δώσει στον κατάλληλο τόπο που μεταφέρθηκε εντελώς διαφορετικό έδαφος. Έτσι, π.χ., το έδαφος που σχηματίζεται στην πλαγιά της Γκιώνας ή της Οίτης, είναι εντελώς διάφορο από το έδαφος που σχηματίζεται στην Κωπαίδα ή την Ανθήλη, όπου πιθανόν να μεταφέρεται το υλικό αυτό. Τη διαφορά αυτή μπορούμε να εκφράσουμε με διαφορές στο χρώμα, την ύψη, δομή, περιεκτικότητα σε άλατα και πολλές άλλες ιδιότητες, που θα αναφέρουμε αργότερα.

Το μητρικό υλικό υφίσταται την επίδραση των άλλων παραγόντων εδαφοσχηματισμού και κατά πρώτο λόγο την επίδραση του κλίματος. Το κλίμα μπορεί να αναλυθεί σε δύο μεταβλητές, τη θερμοκρασία και τη βροχόπτωση. Οι διαφορές στη θερμοκρασία κατά τη διάρκεια του εικοσιτετράωρου και του έτους, είναι μεγάλες και, με τις επανειλημμένες μικρές συστολές και διαστολές των μητρικών υλικών, συμβάλλουν σ' αυτό που λέμε μηχανική αποσάθρωση. Η συμβολή είναι ακόμα μεγαλύτερη όταν δη-

μιουργούνται και θερμοκρασίες κάτω από 0° C και υπάρχει νερό που παγώνει, όποτε με το πάγωμα και λύωσιμο του νερού, επιταχύνεται ή μηχανική αποσάθρωση στα πετρώματα και διαλύει, μεταφέρει και αποθέτει μερικά στοιχεία, καθώς κινείται, εξαιτίας και ανακυκλώνεται. Έμφανής περίπτωση διαλύσεως, μεταφοράς και αποθέσεως είναι η περίπτωση των ευδιάλυτων αλάτων του νατρίου, που το νερό της βροχής διαλύει απ' τα εδάφη και τελικά τα μεταφέρει και αποθέτει στη θάλασσα, όπου συσσωρεύονται, λόγω των εξαιτίσεων, συμπυκνωμένα.

Όταν λέμε επίδραση του βιολογικού παράγοντα, εννοούμε την επίδραση των φυτών και μικροοργανισμών, κατά κύριο λόγο, αλλά και των ζώων και του ανθρώπου. Τα φυτά με τις ρίζες τους και τα μικρόβια, αναπτυσσόμενα, παίρνουν θρεπτικά στοιχεία απ' το περιβάλλον (αζώτο, φωσφόρο, κάλιο κλπ.) και αποδίδουν στο περιβάλλον άλλα, συμβάλλοντας έτσι στη χημική αποσάθρωση. Πέρα απ' αυτό, όλοι οι ζώντες οργανισμοί πεθαίνουν και με τη σήψη των στο έδαφος δημιουργούν αυτό που λέγεται χούμος και που επιρεάζει τις ιδιότητες του εδάφους.

Επίσης οι ρίζες των φυτών, αλλά και τα σκουλήκια, εισδύοντας βαθειά στο έδαφος, συμβάλλουν και στη μηχανική αποσάθρωση των μητρικών υλικών και συστατικών του εδάφους.

Στο ανάγλυφο, ή τοπογραφία του εδάφους, εξετάζονται οι παράμετροι: κλίση εδάφους, έκθεση ή προσανατολισμός εδάφους και βάθος στάθμης υλικού. Όταν η κλίση είναι σημαντική, πα-

ράλληλα με το σχηματισμό του εδάφους, λαμβάνει χώρα και η διάβρωση. Έτσι το έδαφος που συναντάμε δεν είναι αυτό που δημιουργήθηκε, αφού ένα μέρος του έχει μεταφερθεί λόγω της διάβρωσης, αλλά ό,τι απέμεινε μετά τη διάβρωση. Φυσικά, όταν η κλίση είναι μεγάλη, η διάβρωση είναι έντονη και το έδαφος παρασύρεται, πριν προλάβει να σχηματισθεί. Έτσι, παραμένει γυμνός ο βράχος που είναι το μητρικό πέτρωμα, και πού, άτυχώς για τη χώρα μας, αποτελεί πολύ συνηθισμένη εικόνα.

Στά επικλινή εδάφη παίζει μεγάλο ρόλο η έκθεση του εδάφους και αυτό είναι αυτόνοτο, αφού η νότια έκθεση (προσώλιο) συνεπάγεται υψηλότερες θερμοκρασίες και μεγαλύτερη εξάτμιση της βροχής απ' ό,τι η βόρεια έκθεση. Έτσι, σε κλίματα σαν το δικό μας, δεν είναι ασυνήθιστο να βλέπουμε κανείς δένδρα μόνο στη βόρεια πλευρά ενός λόφου, ενώ γύρω - γύρω υπάρχει μόνο έτησια βλάστηση. Προσεκτικότερη εξέταση στις περιπτώσεις αυτές δείχνει πως το βάθος του εδάφους απ' τη βόρεια πλευρά είναι μεγαλύτερο, αφού, όπως είπαμε παραπάνω, η βροχή εξαιτίας λιγότερο και συνεπώς εισχωρεί βαθύτερα στο έδαφος. Οι διαφορές στη βλάστηση που παρατηρούνται γύρω απ' την «Τσοούκα του Χλωμού» (βλέπε φωτογραφία) μπορούν ίσως να έρμηνευθούν σαν απόρροια του παράγοντα «Τοπογραφία ή Ανάγλυφο». Και σ' άλλα μέρη όμως της περιοχής του χωριού μας μπορεί κανείς να διακρίνει διαφορές στη βλάστηση εδαφών που έχουν βόρεια έκθεση, συγκρίνοντας την με τη βλάστηση γειτονικών εδαφών που έχουν νότια, ανατολική ή δυτική έκθεση (Παζορόραχη π.χ.), αφού τα εδάφη της περιοχής έχουν κλίσεις.

Όταν η στάθμη του υπόγειου νερού φθάνει κοντά στην επιφάνεια, είναι αντιληπτό ότι αυτό επιηρεάζει τη βλάστηση και συνεπώς τις ιδιότητες του εδάφους. Σε ξηρά κλίματα, όταν το βάθος της στάθμης είναι μικρό, παρατηρείται αυξημένη εξάτμιση νερού, με αποτέλεσμα να συσσωρεύονται στο έδαφος άλατα και να δημιουργούνται παθογενή αλατούχα εδάφη.

Για τον παράγοντα χρόνο, σημειώνεται ότι η δημιουργία εδάφους από πετρώματα και η διαφοροποίησή του σε όριζοντες, απαιτεί, γενικά, μεγάλα χρονικά διαστήματα, πολλές χιλιάδες χρόνια. Ένδεικτικά σημειώνεται ότι τα περι τον Λεωνίδα εδάφη των Θερμοπυλών, που έχουν ηλικία μεγαλύτερη από 2.500 χρόνια, είναι πρόσφατα αλουβιανά εδάφη. Αφού λοιπόν τα λίγα εκατοστά εδάφους που συναντούμε στα όρενα εδάφη απαιτούν πολλές χιλιάδες χρόνια για να δημιουργηθούν, είναι αντιληπτό ότι πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα που απαιτούνται για την αποφυγή της διαβρώσεως και την προστασία του εδάφους. Διότι αυτό το έδαφος θα αποτελέσει πηγή ζωής για χιλιάδες χιλιάδων χρόνων, ενώ, αντίθετα, η απομάκρυνσή του μετατρέπεται τα βουνά μας σε σεληνικά τοπία.

ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΣ

● Συνέχεια από την 3η σελίδα

σχύνοντας τις ομάδες Κωστούλα (ΕΛΑΣ) στην επίθεσή τους. Την επίθεση αυτή θα ενισχύσουν και οι οχτώ άντρες του Μυριδάκη, αφού ξεκαθαρίσουν με το πολυβολείο. Πιεσμένος ο έχθρος του νότιου βάρους από δυο πλευρές, θα αναγκαστεί να υποχωρήσει προς το εργοστάσιο. Εκεί θα πέσουν στην ενέδρα (ΕΔΕΣ) και θα τσακιστούν. Έτσι, όχι μόνο η γέφυρα θα πέσει στα χέρια μας, αλλά και η φρουρά της θα πάθει σοβαρές ζημιές.

Για να γίνουν όλα αυτά, δε θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος απ' όσο θα μπορούσαν οι πλαγιοφυλακές - ενέδρες μας να κρατήσουν τις ένδεχόμενες έχθρικές ενισχύσεις, και η γέφυρα θα ταναχτεί στον αέρα.

Όλα τα τμήματα πρέπει να βρίσκονται στις θέσεις τους στις 11 ακριβώς. Αυτό που θα κάνουν την έφοδο, μπορούν να συνεχίσουν να προωθούνται έρποντας για να φτάσουν όσο γίνεται πιο κοντά στις έχθρικές θέσεις.

Στις 11.05' θα κοπούν απ' τις δυο πλαγιοφυλακές τα τηλεφωνικά σύρματα. Στις 11.10' ακριβώς θα γίνει η επίθεση. Τότε οι δυο πλαγιοφυλακές - ενέδρες θα τοποθετήσουν τις έχθρικές ύλες στις ράγες της γραμμής.

Σημεία συνεννόησης: Η έναρξη της επίθεσης καθορίστηκε, όπως είπαμε, για τις 11.10' — έπρεπε να βάλουμε όλοι τα ρολόγια μας στην ίδια ώρα. Φτάνοντας ακριβώς και δέκα, ο επικεφαλής των τμημάτων, που θα επιτίθενταν, θα πυροβολούσε πρώτος — σύνθημα ν' αρχίσει η επίθεση.

Η συνολική δύναμη: Με την κατάληψη του αριστερού - βόρειου βάρους (προβλεπόνταν όπως είπα να πέσει πρώτο) θα ριχτεί μια κίτρινη φωτοβολίδα. Με την κατάληψη του δεξιού - νότιου βάρους θα ριχτεί μια πράσινη φωτοβολίδα. Αμέσως, τα συνεργεία των σαμποτέρ θα κατεβούν στη γέφυρα και θ' αρχίσουν τη δουλειά τους.

Θα χρειαστούν τρεις, ίσως και τέσσερις ανατινάξεις για την καταστροφή της γέφυρας. Κάθε φορά που θα πήγαιναν να τοποθετήσουν τις έχθρικές ύλες, θα ειδοποιούν μ' ένα μακρόσυρτο σφύριγμα, συνηθισμένης σφύριχτρας, ότι δεν υπάρχει κίνδυνος, για να κινούνται λεύτεροι οι άλλοι. Όταν πρόκειται να θάλουν φωτιά στα φιλία, θα ειδοποιούν με πολλά σύντομα, κοφτά σφύριγματα, για να καλυ-

φτούν όλοι πίσω από δχτους, βράχους κλπ., μη χτυπηθούν από θραύσματα της έκρηξης.

Όταν καταστραφεί η γέφυρα, θα ριχτεί μια κόκκινη φωτοβολίδα. Όλοι τότε, όπου κι αν βρίσκονται, ότι κι αν κάνουν, θα υποχωρήσουν άμεσα.

Τόπος συγκέντρωσης, τα κολυμπήθρα του Σταθά. Τελικώς, στο πριόνι του Χονδρογιάννη.

Για όλους μας, η υποχώρηση θα 'ταν εύκολη, εκτός απ' την ομάδα Διαιμανή, που θα πήγαινε στη γέφυρα της Σαυνίδας. Αν υποχωρούσε προς την ίδια κατεύθυνση με μας, θ' έπρεπε να περάσει απ' το χώρο της γέφυρας. Ποιά κατάσταση θ' άβρισκε εκεί; Στην καλύτερη περίπτωση, θ' έπεφτε πάνω στους Ιταλούς, που θα υποχωρούσαν. Ακόμα, επειδή η ενέδρα του ήταν προχωρημένη πολύ μπροστά, στον κάμπο, υπήρχε πιθανότητα να τον πιάσει η μέρα. Γι' αυτό, ο Διαμαντής θα υποχωρούσε από άλλο δρομολόγιο, προς τ' Άλ πόσπιτα — Δυό Βουνά — Παύλιανη. Αυτό χωρίς να δεσμεύεται να υποχωρήσει — κατά την κρίση του — και προς άλλη κατεύθυνση, με τελική συνάντηση στο Μαυρολιθάρι.

Συνολική δύναμη 210 άντρες περίπου (μαζί με τις έφεδρείες). Απ' αυτούς: ΕΛΑΣ 150 άντρες περίπου, μαζί με την έφεδρεία, ΕΔΕΣ 60 άντρες περίπου.

Τέλειωσε το διάβασμα της διαιμανή, δρίστηκαν οι ομάδες για την κάθε αποστολή, δόθηκαν διευκρινίσεις όπου χρειάστηκε. Βάλουμε όλοι το ρολόγια μας στην ίδια ώρα, και δόθηκε το σύνθημα να διαλυθούμε όσο να βραδιάσει.

(Συνεχίζεται)

ΜΠΟΥΝΑΜΑΣ...

Αναδημοσιεύουμε από τη στήλη «άκουσον... άκουσον», της εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΤΥΠΙΑ» (8.1.83) ένα κείμενο και το προσφέρουμε δωρο, μαζί με την αγανάκτησή μας, στις Μεταλλευτικές Εταιρίες Βωξίτων Παρνασσού - Γκιώνας - Οίτης (Ηλιόπουλου και Σκαλιστήρη), που πέρα απ' το κέρδος δε βλέπουν την αχαλίνωτη καταστροφή του περιβάλλοντος στις δασοσκεπείς περιοχές των χωριών της Όρεινης Παρνασσίδας, την άχρηστευση των βοσκοτόπων (θερινών και χειμερινών λιβαδιών) και τον κίνδυνο ζημιών στα σπίτια των γύρω χωριών (Κάνιανης, Καστελλίων, Γραβιάς, Βάριανης, Οινόχωριου, Καλοσκοπής, Πανουριά, Προσηλίου κ.ά.).

«Τόν Ταϋγέτο πατέρα και τον Όλυμπο παππού, αλλά για την Οίτη και τη Γκιώνα, ούτε μακρινούς συγγενείς δε θα τους θέλουμε σε λίγο. Ό λόγος; Τα λατομεία που σκάβουν χρόνια τώρα. Εκτός από την καταστροφή του τοπίου, που έχει μετατραπεί σε σεληνικό τοπίο, τα γύρω χωριά αντιμετωπίζουν κι ένα άλλο πρόβλημα: Οι εκρήξεις των φουρνέλων έχουν κάνει ρωγμές στα σπίτια τους, και τα περισσότερα είναι έτοιμα να καταρρεύσουν. Οι λίγοι κάτοικοι του χωριού Κάνιανη μας είπαν:

— «Αν δε σταματήσουν τα φουρνέλα, θα εγκαταλείψουμε το χωριό μας!

Χρειάζεται μια επέμβαση - δυναμική!».

Οι αναφερόμενες εκρήξεις φουρνέλων δεν είναι και τόσο άθως, όσο φαίνονται. Πέρα από τις ζημιές, κατά τις τρεις το μεσημέρι, πέφτουν όμβροντίες σε τέτοια ένταση, που νομίζει κανείς, ότι γίνονται «υπόγειες δοκιμές πυρηνικής βόμβας», και καρδιοπαθείς που αίφινιδιάζονται με τους «βομβαρδισμούς» αυτούς, κινδυνεύουν από συγκοπή καρδιάς. Επί πλέον, πρέπει να γνωρίζουν όλοι, πως και τα ζωντανά, που βόσκουν στις γύρω απ' τα μεταλλεία περιοχές, ψοφούν από τη σκόνη που δημιουργούν τα φουρνέλα και από τα κατάλοιπα που αφήνουν οι εκρηκτικές ύλες. Αυτά μας πληροφορούν οι κτηνοτρόφοι της περιοχής των μεταλλείων.

«ΚΑΣΤΕΛΛΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Έκδοση
Προοδευτικός Σύλλογος

«ΤΑ ΚΑΣΤΕΛΛΙΑ»

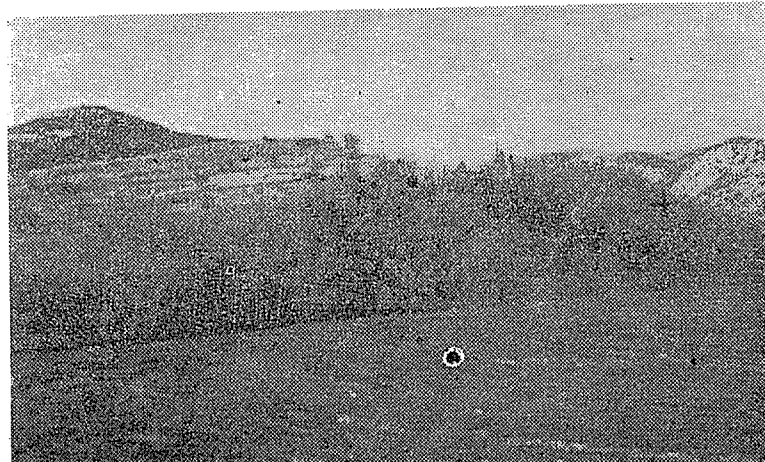
Έβρου 102 - 104, Τ.Τ. 609
Τηλ. 7703239 - 7791528

Υπεύθυνος Έκδοσης
ΝΙΚΟΣ ΑΣΗΜ. ΜΑΚΡΗΣ

Μαρασλή 21 — Αθήνα
Τηλ. 7224703

Τυπογραφείον
Ε. ΧΟΥΛΙΑΡΑ

Άγησιλάου 18—20 Αθήνα
Τηλ. 5236835



«Η «Τσοούκα» του Χλωμού» (+) Βόρεια έκθεση εδάφους

